

ELIAMEP Briefing Notes

31 / 2012

Οκτώβριος 2012

Σημαντική η Εξαγωγική Μεταστροφή του Ισραήλ

Δρ. Θεόδωρος Τσακίρης

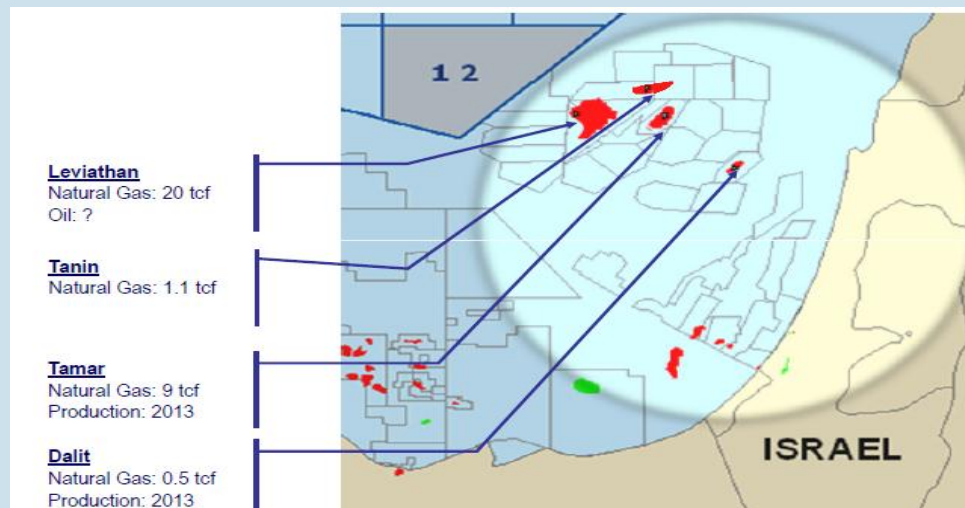
Συντονιστής Προγράμματος Γεωπολιτικής της Ενέργειας ELIAMEP

Στις 29 Αυγούστου 2012, η διυπουργική επιτροπή (Tzenach Committee) που διορίστηκε (Νοέμβριος 2011) από τον πρωθυπουργό Benjamin Netanyahu για να οριοθετήσει την μακροπρόθεσμη στρατηγική φυσικού αερίου της χώρας κατέθεσε τις τελικές της προτάσεις προς το ισραηλινό υπουργικό συμβούλιο. Οι τελικές προτάσεις της Επιτροπής που διαφέρουν σχεδόν διαμετρικά από την αρχική έκθεση της Επιτροπής (Απρίλιος 2012), τέθηκαν υπόψιν του Υπουργικού Συμβουλίου σε συνεδρίαση που έλαβε χώρα στις αρχές Σεπτεμβρίου.

Η μη αποστολή του τελικού κειμένου στη Βουλή εδώ και έξι εβδομάδες, όπου θα ξεκινήσει μια περαιτέρω χρονοβόρα διαδικασία εσωτερικών ζυμώσεων, συμβολίζει στην πραγματικότητα με τον πλέον γλαφυρό τρόπο τις βαθύτατες διχογνωμίες που επικρατούν στο εσωτερικό της ισραηλινής γραφειοκρατικής και πολιτικής ελίτ. Οι διχογνωμίες αυτές εξακολουθούν να δημιουργούν μια εικόνα ασάφειας αναφορικά (δευτερευόντως) με τον εξαγωγικό προσανατολισμό της στρατηγικής αλλά –πρωτίστως- με τον τρόπο, την κατεύθυνση και την οργάνωση των μελλοντικών εξαγωγών.

Αντιπαράθεση για το Επίπεδο των Εγνωσμένων Αποθεμάτων

Η ακριβής προβολή σε βάθος χρόνου ζήτησης και προσφοράς φυσικού αερίου αποτελεί μια εξαιρετικά δύσκολη εξίσωση ακόμη και για χώρες που έχουν πλήρη επίγνωση του αποθεματικού τους δυναμικού. Στην περίπτωση του Ισραήλ μια τέτοια προβολή καθίσταται εξαιρετικά δυσχερής δεδομένης της επικρατούσας αβεβαιότητας αναφορικά με το ύψος και την ποιότητα των αποθεμάτων της χώρας. Η εξακρίβωση του αποθεματικού δυναμικού του Ισραήλ αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα πεδία διαφωνίας και σημεία σύγκρουσης ανάμεσα στις δύο διακριτές φατρίες, την συντηρητική (conservationist) και την εξαγωγική (pro-export), που αναπτύχθηκαν στο εσωτερικό της Επιτροπής Tzemach αλλά και ανάμεσα στο σύνολο της Επιτροπής Tzemach και της ισραηλινής ενεργειακής βιομηχανίας που όπως προαναφέρθηκε κυριαρχείται από τις Noble & Delek.

Σημαντική η Εξαγωγική Μεταστροφή του Ισραήλ

Τον Απρίλιο του 2012 η αρχική έκθεση της Επιτροπής αξιολόγησε ότι το Ισραήλ διαθέτει ένα συνολικό αποθεματικό 1.4 τρις κ/μ εκ των οποίων τα 740 δις κ/μ (συμπεριλαμβανομένων των πεδίων Ταμάρ & Λεβιάθαν) έχουν ήδη ανακαλυφθεί, ενώ υπάρχουν ακόμη άλλα 660 δις κ/μ τα οποία και κατηγοριοποίησε ως «εκμεταλλεύσιμα αποθέματα στα οποία δεν έχουν ακόμη εκτελεσθεί γεωτρήσεις» (sic: recoverable yet undrilled). Στην τελική έκθεση του Αυγούστου 2012, η Επιτροπή Tzemaach ανέβασε ελάχιστα την εκτίμηση του ολικού δυναμικού αποθεματικού κατά μόλις 80 δις κ/μ, αλλά προέβη σε μια άλλη πολύ σημαντικότερη και παρακινδυνευμένη μεταβολή. Από τα 1,48 τρις κ/μ του συνολικού αποθεματικού η Επιτροπή χαρακτήρισε ως γνωστά/ανακαλυφθέντα αποθέματα 800 δις κ/μ (πεδία: Leviathan, Tamar, Shimshon, Dalit, Tanin) προσθέτοντας την πρόβλεψη ότι από τα υπολειπόμενα 680 δις κ/μ, τα 150 δις κ/μ θα ανακαλυφθούν σε ποσοστό πιθανότητας 90%.

Με βάση αυτήν την εκτίμηση των 950 δις κ/μ εκμεταλλεύσιμων αποθεμάτων η Επιτροπή προέβη στη βαρυσήμαντη ανακοίνωση αλλαγής της στρατηγικής της προτείνοντας πλέον την εξαγωγή της πλειοψηφίας (53%) των ανωτέρω αποθεμάτων. Ωστόσο, σχεδόν αυθημερόν με την ανακοίνωση των τελικών προτάσεων της Επιτροπής, πολλές εκ των οποίων συντάχθηκαν χωρίς το consensus και την ενημέρωση όλων των συμμετεχόντων μερών, το Υπουργείο Περιβάλλοντος, το οποίο ηγείται, μαζί με την Αρχή Φυσικού Αερίου, του συντηρητικού λόμπυ, ανακοίνωσε ότι η εκτίμηση της Επιτροπής για τα επιπρόσθετα 150 δις κ/μ ήταν στατιστικά αναληθής.

Τόνισε δε σε σχετικό δελτίο τύπου ότι η εκτίμηση αυτή προέκυψε σχεδόν αυθαίρετα καθώς «βασίζονταν σε μια απαράδεκτη μεθοδολογία». Μερικές μέρες αργότερα στις 6 Σεπτεμβρίου ανακοινώθηκε η αποτυχία διερευνητικής γεώτρησης στο πεδίο Myra όπου αναμενόταν να βρεθούν πολύ σημαντικές ποσότητες αερίου, ενισχύοντας την επιρροή του αντιεξαγωγικού λόμπυ αλλά και τη γενικότερη αμφισβήτηση των προτάσεων της Επιτροπής.

Η Κρίσιμη Διαφοροποίηση: Εξαγωγές ή Εσωτερική Κατανάλωση;

Η έντονη διχογνωμία μεταξύ των μελών της Επιτροπής για το ακριβές αποθεματικό δυναμικό αερίου του Ισραήλ, χωριά εάν συγκριθεί με τη ρήξη που επήλθε στο εσωτερικό της Επιτροπής αναφορικά με το ζήτημα των εξαγωγών. Η αρχική πρόταση της Επιτροπής τον Απρίλιο έθετε ως το μέγιστο επιτρεπτό όριο εξαγωγών για την περίοδο 2013-2038 τα 380 δις κ/μ προτείνοντας ότι 420 δις κ/μ θα έπρεπε να διακρατηθούν για την κάλυψη των εσωτερικών αναγκών του Ισραήλ. Η αύξηση των πιθανολογούμενων εκμεταλλεύσιμων αποθεμάτων κατά 150 δις κ/μ επέφερε τη διεύρυνση του μέγιστου επιτρεπτού ορίου εξαγωγών κατά 31,65% έως τα 500 δις κ/μ, παρά το γεγονός ότι και η προτεινόμενη προς εσωτερική κατανάλωση ποσότητα αυξήθηκε κατά 30 δις κ/μ.

Πέραν από την ανατροπή της ισορροπίας στην προτεινόμενη κατανομή των αποθεμάτων υπέρ των εξαγωγών, η τελική δέσμη προτάσεων της Επιτροπής εξαλείφει μια σειρά από μέτρα που υπήρχαν στην έκθεση του Απριλίου και στόχευαν στην αποθάρρυνση των εξαγωγών, όπως (α) η αποθήκευση τουλάχιστον 15% του συνόλου των αποθεμάτων που υπάρχουν σε ένα πεδίο ανεξαρτήτως του μεγέθους του και (β) η υποχρεωτική πώληση του 15% της συνολικής παραγωγής ενός πεδίου στην ισραηλινή αγορά ανεξαρτήτως του μεγέθους των αποθεμάτων του.

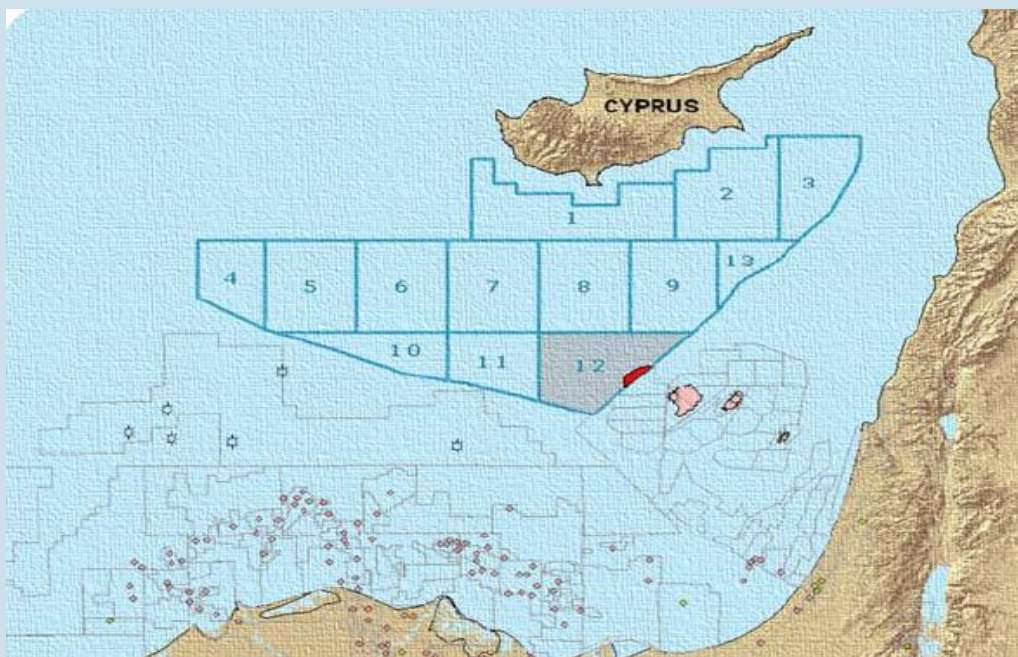
Η αρχική έκθεση επίσης απαγόρευε στις εταιρίες που αναπτύσσουν αποθέματα ανώτερα των 200 δις κ/μ, όπως τα πεδία Tamar & Leviathan, να μεταφέρουν τα δικαιώματα εξαγωγής τους από το ένα πεδίο στο άλλο. Το μέτρο αυτό έχει πλέον διαγραφεί επιτρέποντας σε εταιρίες όπως οι Noble & Delek να εξαγάουν στην πράξη περισσότερο από 50% των αποθεμάτων ενός πεδίου απ' ότι προβλέπεται στην έκθεση της Επιτροπής.

Ως αποτέλεσμα αυτής της αλλαγής οι Noble & Delek που ελέγχουν το 69% της κοινοπραξίας που αναπτύσσει το Tamar θα μπορούν να μεταφέρουν τα δικαιώματα εξαγωγής τους στο πεδίο Λεβιάθαν όπου έως τώρα ελέγχουν το 75% των μετοχών. Το μέτρο αυτό εκτιμάται ότι έχει εισαχθεί στην προτεινόμενη νομοθεσία προκειμένου να μεγιστοποιήσει τις ποσότητες αερίου που θα μπορούσαν να εξαχθούν από το Λεβιάθαν μετά το 2018 έτσι ώστε το μεγαλύτερο τμήμα της παραγωγής του Ταμάρ να κατευθυνθεί στην ισραηλινή αγορά κατά την 5ετία 2013-2018.

Σημαντική η Εξαγωγική Μεταστροφή του Ισραήλ

Αυξανόμενη Ευελιξία στο Ζήτημα Κατασκευής των Εξαγωγικών Εγκαταστάσεων

Μια επιπρόσθετη, και από άποψη εξωτερικής πολιτικής η πλέον σημαντική, διαφοροποίηση μεταξύ των δύο εκθέσεων της Επιτροπής εντοπίζεται στο ζήτημα της εγκατάστασης των μελλοντικών υποδομών εξαγωγής του ισραηλινού αερίου. Η αρχική έκθεση απέκλειε την οποιαδήποτε πιθανότητα κατασκευής εξαγωγικών υποδομών (αγωγοί, τερματικό υγροποίησης, πλωτό τερματικό υγροποίησης) εκτός των ορίων της ισραηλινής επικράτειας (συμπεριλαμβανομένης της ΑΟΖ). Η τελική έκθεση της Επιτροπής, παρά τις έντονες αντιδράσεις των ισραηλινών στρατηγών, αφήνει σημαντικά περιθώρια για την κατασκευή υποδομών υγροποίησης και εκτός της ισραηλινής επικράτειας κάτι που προφανώς αποτελεί μια θετική εξέλιξη για την εναλλακτική κατασκευής του τερματικού υγροποίησης στο Βασιλικό. Για την ακρίβεια το executive summary της τελικής έκθεσης, σημειώνει ότι “there is an absolute preference to export natural gas from facilities (onshore or offshore) located within the Israeli territory (including [the] EEZ)” προσθέτοντας ότι “Export from the facilities located outside Israel will be allowed only in the framework of bilateral agreements between the countries”.

Ωστόσο, σε ότι αφορά τα κοινά πεδία η έκθεση της Επιτροπής διευκρινίζει ότι “case-specific terms and conditions will be set for cross-boundary gas fields that Israel shares with neighboring countries”. Η εν λόγω διατύπωση αποτελεί επικράτηση των Υπουργείων Εξωτερικών και Οικονομικών έναντι του ισραηλινού Υπουργείου Αμύνης που δεν επιθυμούσε τον οποιοδήποτε διαχωρισμό μεταξύ των πεδίων και τη συνακόλουθη ελαστικοποίηση των κριτηρίων εξαγωγής αερίου για τα κοινά πεδία που τέμνονται από την ΑΟΖ του Ισραήλ με άλλες χώρες. Μια τέτοια ελαστικοποίηση πρακτικά συνεπάγεται ότι ενδεχόμενη ανακάλυψη σημαντικών ποσοτήτων αερίου στο ισραηλινό τμήμα της Αφροδίτης που ονομάζεται Ishai θα μπορούν να εξαχθούν πολύ πιο εύκολα μέσω Κύπρου από τα αντίστοιχα αποθέματα του πεδίου Λεβιαθάν. Απαραίτητη προϋπόθεση βέβαια για να υπάρξει μια τέτοια εξέλιξη είναι να επιτευχθεί ουσιαστική πρόοδος στις διαπραγματεύσεις Κύπρου-Ισραήλ αναφορικά με το πλαίσιο συμφωνίας κοινής εκμετάλλευσης (Unitization Framework Agreement) των όποιων πεδίων ανακαλυφθούν κατά μήκος της κοινής μεθόριου των ΑΟΖ τους.

Σημαντική η Εξαγωγική Μεταστροφή του Ισραήλ

Σε κάθε περίπτωση, ακόμη και εάν υπογραφεί η Συμφωνία Συνεκμετάλλευσης των πεδίων Αφροδίτη/Ishai, τον ερχόμενο Νοέμβριο όπως φημολογείται στην Κύπρο, η ουσιαστική εξέλιξη, που αναμένεται να καθορίσει το κατά πόσο θα μπορέσει να στηριχθεί η δυνητική επένδυση του Βασιλικού σε ισραηλινό αέριο, πρόκειται να συντελεσθεί τον Δεκέμβριο. Έως τα τέλη του έτους, η ισραηλινή κοινοπραξία που εκμεταλλεύεται το πεδίο Ishai, αναμένεται να ολοκληρώσει την πρώτη διερευνητική γεώτρηση. Τρισδιάστατες έρευνες επί του πεδίου πιθανολογούν την ύπαρξη 104 δις κ/μ.

Εφόσον οι εκτιμήσεις αυτές, επιβεβαιωθούν και παράλληλα πιστοποιηθεί μέσω της δεύτερης γεώτρησης που προγραμματίζει η Noble για την Αφροδίτη μέσα στο 'β ή 'γ τρίμηνο του 2013, η ύπαρξη των 240 δις κ/μ στο κυπριακό πεδίο, τότε το ενιαίο εκμεταλλεύσιμο δυναμικό Αφροδίτης/Ishai (περί τα 350 δις κ/μ) **επαρκεί για την κατασκευή του τερματικού στο Βασιλικό χωρίς τη συμμετοχή άλλου ισραηλινού αερίου. Αυτό το θεωρητικό και έως τώρα αναπόδεικτο απόθεμα αερίου δικαιολογεί τη λειτουργία δύο τερματικών υγροποίησης αερίου στο Βασιλικό συνολικής δυναμικότητας 13,6 δις κ/μ για πάνω από 2 δεκαετίες. Μια τέτοια επιλογή που κρίνεται ως απολύτως «χρηματοδοτήσιμη».**

Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής & Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ)

Λεωφ. Βασιλ. Σοφίας 49, 10676 Αθήνα | Τηλ. +30 210 7257 110 | Fax +30 210 7257 114 | E-mail eliamep@eliamep.gr

Το ΕΛΙΑΜΕΠ δεν υιοθετεί ως ίδρυμα πολιτικές θέσεις. Καταβάλλει μάλιστα προσπάθεια να παρουσιάζονται στα πλαίσια των εκδηλώσεών του και στο μέτρο του δυνατού όλες οι υπάρχουσες απόψεις. Υπό το πρίσμα αυτό, οι αναλύσεις και οι γνώμες που δημοσιεύονται στις σειρές του θα πρέπει να αποδίδονται αποκλειστικά στους συγγραφείς και να μην θεωρείται ότι αντιπροσωπεύουν απαραίτητα τις απόψεις του Ιδρύματος..

Learn more about our work - Visit our website at www.eliamep.gr/en and our blog at <http://blogs.eliamep.gr/en>
Should you wish to **unsubscribe** from our mailing list please send a blank message to unsubscribe@eliamep.gr